

- the surface cause differences in growth of the crops. At *F* an erosion gully, flowing to *G*. At *H* old cart-ruts of the Hessen-road Arnhem-Loenen.
18. High sandy soils on the Veluwe to the north of Arnhem. *A* road, *F* young arable land, *C* wood, *D* shifting sand with heath, *B* and *E* differences in growth in the wood owing to to gravel-pans and loam-pans.

8. DE KARTERINGSGEBIEDEN VAN DE STICHTING VOOR BODEMKARTERING

The Field of Work of the Soil Survey Institute

door/by Ir R. P. H. P. van der Schans

In de beide vorige delen van Boor en Spade werd een overzicht opgenomen van de gebieden, die door de Stichting voor Bodemkartering gekarteerd waren of werden. Hoewel het volgende overzicht gedeeltelijk een herhaling daarvan is, leek het nuttig ook in dit deel een dergelijke lijst op te nemen om de belangstellende lezers op de hoogte te houden, waar in Nederland is of in de naaste toekomst zal worden gekarteerd. Hierin zijn ook opgenomen die gebieden, waarvan de opname pas in 1949 wordt begonnen.

Het kaartje op pag. 65 geeft de ligging van de karteringsgebieden aan. De nummering in het overzicht en die op het kaartje komen met elkaar overeen.

A. Provincie Groningen

- A1. *Gemeente Groningen, z.w. deel*, detailkartering t.b.v. het stadsuitbreidingsplan in onderdelen o.l.v. Ir F. W. J. van Es, gereed gekomen in 1947. De resultaten worden niet gepubliceerd.
- A2. *Gemeente Groningen, n.w. deel*, detailkartering t.b.v. het stadsuitbreidingsplan in onderdelen, opname Ir H. W. Schut in 1948. De resultaten worden niet gepubliceerd.
- A3. *Oud-Oldambt*. De kartering zal in het voorjaar 1949 beginnen. Het is de bedoeling een studie van deze gronden te maken, teneinde de belangrijkste problemen hier nader onder ogen te zien.

B. Provincie Friesland

- B1. *Het knipgrondengebied om Tzum*. De kartering, die bedoeld is als studieobject voor de knipgronden, is in het voorjaar 1948 aangevangen o.l.v. Ir J. S. Veenbos en zal in 1949 voortgezet worden. De grootte van het gebied is voorlopig vastgesteld op ca 6600 ha, grotendeels ten zuiden en zuidoosten van Tzum gelegen.

STAND VAN DE BODEMKARTERING PER 1 JAN. 1949

STICHTING VOOR BODEMKARTERING, WAGENINGEN

LEGENDA

- AFGEWERKTE KARTERING
- » VERKENNING
- IN GANG ZUNDE KART
- NIEUWE KART.

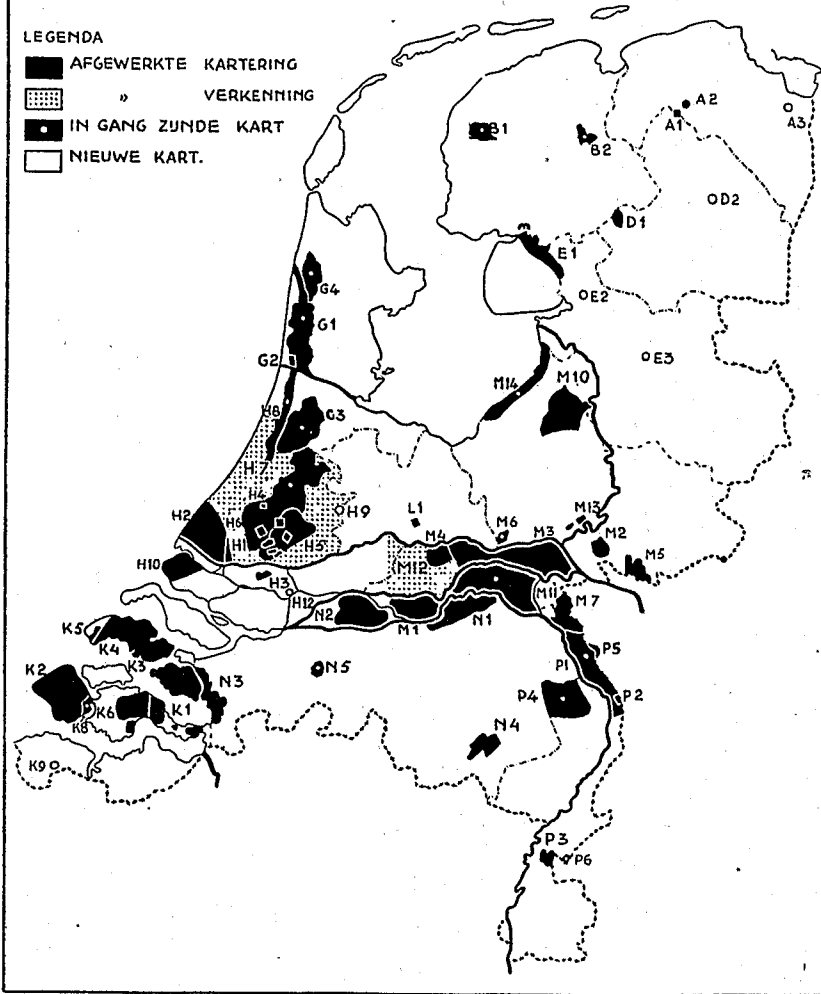

Fig. 1. Overzicht van de stand van de bodemkartering op 1 Jan. 1949

Fig. 1. Soil survey in the Netherlands, 1 Jan. 1949

Legend: finished surveys, finished general surveys, surveys still going on, newly planned surveys

B2. *Het gebied van de Friese Wouden, eveneens een detailstudie o.l.v. Ir J. S. Veenenbos van een terrein ca 4100 ha groot. De kartering begon in het voorjaar van 1948 met de opname van een gedeelte tussen Drachten en Bakkeveen en zal in 1949 voortgezet worden, waarbij de land- en tuinbouwkundige mogelijkheden voor intensivering van het kleine boerenbedrijf onder ogen gezien worden.*

D. Provincie Drente

- D1. *Het Vledderveen en Vledderveld*, een gebied van ca 650 ha, waarin de D.U.W. grondverbeteringswerken zal gaan uitvoeren. De detailopname werd o.l.v. Ir J. S. Veenenbos eind 1948 beëindigd.
- D2. *Het gebied tussen Rolde en Borger*, waarvan de grootte nog niet nader vastgesteld werd. In de zomer van 1949 zal hier met de kartering begonnen worden, waarbij speciaal aandacht besteed zal worden aan de land- en bosbouwkundige ontginningsmogelijkheden en aan de stuivende gronden.

E. Provincie Overijssel

- E1. *Het randgebied langs de N.O. Polder*, groot ruim 6500 ha, detail- en overzichtopname van Ir J. S. Veenenbos in 1946 en 1947, tussen Lemmer en Blokzijl i.v.m. de daar optredende verdrogingsverschijnselen (zie Deel I, Hfdst. II, 12, Deel II, Hfdst. II, 1). De publicatie van de resultaten is nagenoeg gereed.
- E2. *In de N.W. hoek van Overijssel* zal in de zomer van 1949 begonnen worden met de kartering van een nog niet nader omgrensd gebied. Het is de bedoeling na te gaan, welke mogelijkheden hier liggen i.v.m. ontginning en intensivering der bedrijven.
- E3. Het gebied *in de omgeving van Dalftsen-Ommen*, een gebied, dat met zijn sterk ijzerhoudende gronden, Vechtgronden en egalisatievraagstukken bijzondere problemen oplevert. De kartering zal hier in de zomer van 1949 aanvangen.

M. Provincie Gelderland

- M1. *De Bommelerwaard*, het gebied waar in 1943 werd begonnen. De overzichtskaart van ca 9900 ha en de detailkaart van ca 3500 ha zijn opgenomen (zie deel I, Hfdst. II, 2) en bevinden zich thans op de tekenkamer om voor publicatie gereed gemaakt te worden.
- M2. *De gemeente Didam*, een detailopname van ca 3500 ha door Dr Ir F. W. G. Pijls. De publicatie is in 1948 verschenen (zie deel I, Hfdst. II, 3).
- M3. *De Betuwe ten oosten van het nieuwe kanaal*, overzichtskartering van ca 30.650 ha, opname van Dr Ir F. W. G. Pijls en Ir H. Egberts (zie deel I, Hfdst. II, 4).
- M4. *De Betuwe ten westen van het nieuwe kanaal*, overzichtskartering van ca 4000 ha, opname Ir H. Egberts.
- M5. *Azewijn en omgeving* (eerder: „Gendringen”), een detailopname van ca 3800 ha o.l.v. Ir F. F. R. Koenigs (zie deel I, Hfdst. II, 14). De publicatie is reeds enige maanden voor de druk gereed en zal binnenkort verschijnen.
- M6. *Wageningen en omgeving*, een detail-opname door Ir P.

- Buringh, die in 1949 wordt voortgezet (zie deel I, Hfdst. II, 7).
- M7. *De omgeving van Groesbeek*, detailopname van Ir J. Schelling van ca 2350 ha (zie deel II, Hfdst. II, 2). De publicatie is al enige tijd gereed en zal over enkele maanden gedrukt worden.
- M8. *Detailkartering van verspreide percelen in Gelderland* t.b.v. de waardebepaling van de grond. Opname door Ir L. J. Pons, eind 1948 gereed gekomen (zie deel II, Hfdst. II, 5). In totaal werden 707 percelen met een gezamenlijk oppervlak van 1525 ha gekarteerd, verdeeld over de gehele provincie, voornamelijk echter in het rivierkleigebied gelegen.
- M9. *Geologische kartering van de zuidelijke Veluwe*, opname van Dr R. D. Crommelin en G. C. Maarleveld, voorstudies t.b.v. de bodemkartering (zie deel II, Hfdst. II, 14). Wordt in 1949 voortgezet.
- M10. *De gemeente Epe*, overzichtskartering van ca. 16.000 ha. o.l.v. Dr Ir W. J. van Liere. In 1948 gereedgekomen (zie deel II, Hfdst. II, 3). Gedeeltelijk gepubliceerd in L.E.I. rapport No. 111. Het gehele rapport zal in 1949 gepubliceerd worden.
- M11. *Het Land van Maas en Waal*, overzichtskartering van ruim 27.000 ha door Ir L. J. Pons (zie deel II, Hfdst. II, 4). Wordt in 1949 voortgezet. In 1948 werd eveneens een detailopname gemaakt van de gemeente Batenburg en een gedeelte van de gemeente Ophemert.
- M12. *De Tielerwaard en een deel van de Vijfherenlanden*; van dit gebied groot ca 35.000 ha werd uit de gegevens van luchtfoto's door Ir P. Buringh een bodemverkenningkaart samengesteld.
- M13. *Middagten*, detailkartering door studenten o.l.v. Ir A. P. A. Vink, ter bestudering van het probleem van loess en dekzanden, in 1948 gereed gekomen. Publicatie in het voorjaar van 1949.
- M14. *Het randgebied van de toekomstige Z.O. Polder*, opname van een strook langs het IJsselmeer tussen Harderwijk en Kampen, gedetailleerde overzichtskartering o.l.v. Dr Ir W. J. van Liere in 1948 en 1949, in samenwerking met de Bodemkundige afdeling van de Directie Wieringermeer Directie van de Zuiderzeewerken en de afdeling Onderzoek van de Cultuurtechnische Dienst.

L. Provincie Utrecht

- L1. *Omgeving van Werkhoven*. Detailopname van ca 1500 ha door studenten o.l.v. Ir K. J. Hoeksema in 1947 en 1948 voor studie en praktische oefening.

G. Provincie Noord-Holland

- G1. *Kennemerland-Noord*, overzichtskartering van ca 15360 ha in 1948 en 1949. Opname van Ir H. C. de Roo t.b.v. het streekplan en de tuinbouw.
- G2. *Gemeente Beverwijk*, ca. 250 ha., detailkartering door Ir H. C. de Roo in 1948. Kartering t.b.v. het uitbreidingsplan en de tuinbouw.
- G3. *Haarlemmermeer*, overzichtskartering. Opname o.l.v. Ir J. C. F. M. Haans in 1948 en 1949, aansluitend op de vroegere kartering van Ir den Engelse en Ir Dijkema, die reeds ca 8000 ha van de ca 17000 ha grote polder hebben gekarteerd.
- G4. *Het Geestmerambacht*, detail- en overzichtsoopname van ca. 6600 ha o.l.v. Ir P. du Burck t.b.v. de tuinbouw en de bedrijfssanering, in 1948 en 1949.

H. Provincie Zuid-Holland

- H1. *De polder Kethel*, detailkartering o.l.v. Dr Ir W. J. van Liere, in 1946 beëindigd (zie de bijdragen van Prof. Edelman en Prof. Bijhouwer deel II, blz. 91 en 97).
- H2. *Het Westland*, detailkartering van 20.000 ha o.l.v. Dr Ir W. J. van Liere, in 1946 gereed gekomen. De publicatie is in 1948 verschenen (zie deel I, Hfdst. II, 13).
- H3. *Polder Charlois*, detailkartering van 700 ha o.l.v. Dr Ir W. J. van Liere in 1945 en 1946 t.b.v. de stad Rotterdam.
- H4 en H5. Delen van droogmakerijen in de *Eendrachtspolder*, bij Zoetermeer en in de *Prins Alexander polder* o.l.v. Prof. Dr C. H. Edelman, Ir A. P. A. Vink en Ir C. P. Scheepers. Het werk wordt in het laatste gebied voortgezet door de Landbouwvoorlichtingsdienst o.l.v. Ir C. P. Scheepers.
- H6. Enkele tuinbouwgebieden bij *Rotterdam*, detailopname o.l.v. Dr Ir W. J. van Liere in 1947, in aansluiting op de kartering in het Westland.
- H7. *Zuid-Holland ten noorden van Nieuwe Maas en IJssel*, verkenning van ca 100.000 ha o.l.v. Dr Ir W. J. van Liere. opname in 1948 gereed gekomen (zie deel II, Hfdst. II, 6).
- H8. *Het bloembollengebied Oegstgeest-Hillegom-Velsen*, detail- en overzichtsoopname van ca 15.000 ha o.l.v. Ir K. van der Meer in 1947, 1948 en 1949. De bedoeling is een inventarisatie en een studie van de bollengronden te maken (zie deel II, Hfdst. II, 7).
- H9. *Veengronden in het Utrechts-Zuidhollands-Veengebied*. Een studie van de veengronden o.l.v. Ir J. Bennema in verschillende delen van dit gebied in 1948 en 1949.
- H10. *Het eiland Voorne*, overzichtskartering van ca 10.000 ha in

1948 en 1949 o.l.v. Dr Ir W. J. van Liere t.b.v. het streekplan en de tuinbouw.

- H11. *Zuid-Holland ten zuiden van Nieuwe Maas en IJssel*, verkenning in 1949 o.l.v. Ir K. van der Meer. Voortzetting van H7.
- H12. *Tuinbouwgebieden op de Zuidhollandse eilanden*, overzichtskartering van een aantal voor de tuinbouw belangrijke gebieden op de Zuid-Hollandsche eilanden in 1949, o.l.v. Ir K. van der Meer.

K. Provincie Zeeland

- K1. *Zuid-Beveland*, overzichtskartering van verschillende verspreid liggende delen van Zuid-Beveland groot ca 3300 ha, o.l.v. Ir G. de Bakker, in 1947 gereed gekomen. De publicatie zal in 1949 verschijnen (zie deel I, Hfdst. II, 8).
- K2. *Walcheren I*, detailkartering van het gebied, dat geïnundeerd geweest is, groot ca 16.000 ha o.l.v. Ir J. Bennema en Ir K. van der Meer, in 1947 gereed gekomen. Het rapport zal in 1949 gepubliceerd worden (zie deel I, Hfdst. II, 9 en deel II, Hfdst. II, 8).
- K3. *Tholen*, detailkartering van 16.800 ha o.l.v. Ir S. F. Kuipers, in 1947 gereed gekomen. Het rapport zal in 1949 gepubliceerd worden (zie deel I, Hfdst. II, 10 en deel II, Hfdst. II, 9).
- K4. *Schouwen-Duiveland*, detailkartering van ca 18000 ha o.l.v. Ir S. F. Kuipers, in 1947 gereed gekomen. Het rapport zal in 1949 gepubliceerd worden (zie deel I, Hfdst. II, 11 en deel II, Hfdst. II, 9).
- K5. *Tuinbouwgebied Haamstede-Renesse*, detailkartering van ca 1850 ha o.l.v. Ir S. F. Kuipers en Ir P. du Burck t.b.v. de tuinbouw. De opname is in 1948 gereed gekomen.
- K6. *Polder Bredewatering*, overzichtopname van ca 9000 ha o.l.v. Ir K. van der Meer t.b.v. het streekplan. Een deel van deze polder werd reeds door Ir G. de Bakker gekarteerd (zie K1). Het veldwerk kwam in 1948 gereed.
- K7. *Gemeente Vlissingen*, detailkartering van een deel der gemeente (ca 55 ha) o.l.v. Ir K. van der Meer in 1949 t.b.v. het uitbreidingsplan.
- K8. *Walcheren II*, overzichtskartering van het gedeelte van het eiland, dat niet geïnundeerd geweest is, o.l.v. Ir K. van der Meer in 1949.
- K9. *Grensgebied Zeeuws-Vlaanderen*, een overzichtskartering van verschillende polders langs de Belgische grens in samenwerking met het Centrum voor Bodemkartering te Gent, o.l.v. Ir K. van der Meer in 1949.

N. Provincie Noord-Brabant

- N1. *De Maaskant*, detailopname van ca 5000 ha en overzichtsoopname van ca 9000 ha o.l.v. Ir D. v. Diepen. Het veldwerk is in 1948 gereed gekomen. De publicatie wordt in 1949 voor de drukker klaargemaakt (zie deel I, Hfdst. II, 5).
- N2. *Het Land van Heusden en Altena*, overzichtskartering van 14260 ha t.b.v. de Landbouwvoorlichtingsdienst o.l.v. Ir J. M. Schijen. Het veldwerk is in 1948 nagenoeg gereed gekomen (zie deel I, hfdst. II, 6 en deel II, hfdst. II, 10).
- N3. *Tuinbouwgebied om Bergen op Zoom*, detail- en overzichtsoopname van ca 6500 ha t.b.v. de tuinbouw o.l.v. Ir J. C. F. M. Haans en Ir S. F. Kuipers. Het veldwerk is in 1948 gereed gekomen (zie deel II, hfdst. II, 11).
- N4. *Gemeente Heeze*, detail- en overzichtsoopname van ca 4000 ha o.l.v. Ir D. van Diepen t.b.v. het kleine boeren vraagstuk. Het veldwerk is in 1948 gereed gekomen.
- N5. *Tuinbouwgebied om Breda*, detail- en overzichtsoopname van ca. 3500 ha t.b.v. het uitbreidingsplan en de tuinbouw o.l.v. Ir D. van Diepen. Het veldwerk komt in Februari 1949 gereed.

P. Provincie Limburg

- P1. *Noord-Limburg (Mook-Bergen)*, overzichtskartering van ca. 15.000 ha o.l.v. Ir J. Schelling. De opname komt half 1949 gereed.
- P2. *Wellerlooi*, detailopname t.b.v. de tuinbouw van Venlo o.l.v. Dr Ir F. W. G. Pijls. De opname is in 1948 gereed gekomen.
- P3. *Nieuwstadt-Susteren*, overzichtsoopname van ca 700 ha o.l.v. Ir J. Schelling. Het veldwerk kwam in 1948 gereed.
- P4. *De Peel (Venray)*, overzichtskartering van ca 15.000 ha o.l.v. Ir J. E. M. van Nispen tot Pannerden en Ir J. Schelling. De kartering is in 1948 begonnen en wordt in 1949 voortgezet.
- P5. *Siebengewald*, detailkartering van ca 1000 ha o.l.v. Ir J. Schelling. De opname kwam in 1948 gereed.
- P6. *Koningsbosch*, detailkartering van ca 500 ha o.l.v. Ir J. E. M. van Nispen tot Pannerden. Het veldwerk zal in Januari 1949 gereed komen.

In deze lijst werden verschillende kleinere- en bedrijfskarteringen niet vermeld. Sinds de oprichting in April 1948 van de Afdeling Kleine Karteringen ten behoeve van Streek- en Uitbreidingsplannen, die onder leiding van Dr Ir. W. J. van Liere staat, werden door deze afdeling verschillende kleinere objecten gekarteerd. In een afzonderlijk artikel is een overzicht van deze karteringen opgenomen (zie pag. 73).

In 1947 werd o.l.v. Ir H. Egberts een aanvang gemaakt met de werkzaamheden ten behoeve van de voorbereiding van het Tuinbouwvestigingsplan voor Nederland. Deze werkzaamheden omvatten het samenstellen van kaarten van delen van Nederland, schaal 1: 50.000 en groter, die als grondslag zullen dienen voor de afkondiging van de meldingsplicht bij de onttrekking van waardevolle tuinbouwgronden voor niet agrarische doeleinden en voor de aanwijzing van terreinen, die door hun bijzondere kwaliteiten voor de toekomst van de tuinbouw van belang worden geacht. Met dit werk zal in 1949 voort worden gegaan.

Uit het bovenstaande overzicht blijkt reeds, dat de eerste rapporten in 1948 gepubliceerd zijn. Deze publicaties verschijnen in de reeks „*Verlagen van Landbouwkundige onderzoekingen*” van de Directie van de Landbouw, in de serie „*Bodemkartering van Nederland*” en worden uitgegeven door de Staatsdrukkerij en Uitgeverijbedrijf te 's-Gravenhage.

De publicaties bevatten in het algemeen:

- a. een algemene beschrijving van de bodemgesteldheid,
- b. een beschrijving van de bodemtypen,
- c. een beschrijving bij de bodemkaarten,
- d. enkele hoofdstukken, gewijd aan de land- en tuinbouwkundige betekenis van het onderzoek, aan de geologie, aan bijzondere bodemkundige verschijnselen en vraagstukken, etc.

Bij de teksten worden een bodemkaart en dikwijls ook andere belangrijke kaarten, die meestal in kleuren zijn gedrukt, gevoegd. In de tekst zijn foto's, tekeningen en grafieken opgenomen.

Er is en wordt door de schrijvers naar gestreefd het grootse deel van de tekst op eenvoudige en voor minder ingewijden duidelijke wijze, samen te stellen. In enkele hoofdstukken worden soms moeilijker onderwerpen behandeld.

Tot nu toe verschenen:

Deel I, *Dr Ir F. W. G. Pijls*: „*Een gedetailleerde bodemkartering van de gemeente Didam*”, 116 pag. met 9 bijlagen, waarvan vier gekleurde kaarten, verder foto's, tekeningen en grafieken.

Deel II, *Dr Ir W. J. van Liere*: „*De bodemgesteldheid van het Westland*” met 9 bijlagen, waarvan 4 gekleurde kaarten, verder foto's, tekeningen, gekleurde bodemprofielen met beschrijving, grafieken e.d.

De twee volgende delen zijn reeds voor de druk gereed en zullen in 1949 verschijnen:

Deel III, *Ir T. F. R. Koenigs*: „*Een gedetailleerde bodemkartering van de omgeving van Azewijn*”, met als bijlage een gekleurde bodemkaart, schaal 1: 10.000.

Deel IV, *Ir J. Schelling*: „*De bodemkartering van het landbouwgebied van de gemeente Groesbeek*” met als bijlagen twee gekleurde bodemkaarten, drie landclassificatiekaarten, foto's en grafieken.

Van de volgende delen zijn er reeds enkele nagenoeg voor de druk gereed. Het voor de drukker gereed maken van de kaarten, alsook het drukken zelf vergt echter veel tijd. Het eerst zullen gereed komen de publicaties over de bodemgesteldheid van delen van Zuid-Beveland door Ir G. de Bakker, over de bodemgesteldheid van het randgebied van de Noord-Oostpolder door Ir J. S. Veenbos, over de bodemgesteldheid van het geïnundeerde deel van het eiland Walcheren door Ir J. Bennema en Ir K. van der Meer, over de bodemgesteldheid van de eilanden Tholen en Schouwen-Duiveland door Ir S. F. Kuipers, over de bodemgesteldheid van de Maaskant door Ir D. van Diepen en over de bodemgesteldheid van de Bommelerwaard door Ir K. J. Hoeksema en J. J. Jantzen.

Op nagenoeg dezelfde wijze als dit boek zijn ook de delen I en II van de uitgave „Boor en Spade” verschenen, waarin een groot aantal artikelen herdrukt of nieuwe opgenomen zijn. Tevens verscheen van de hand van de Directeur, Prof. Dr C. H. Edelman, bij N.V. A. Oosthoek's Uitgeversmaatschappij te Utrecht in 1947 het boek „Over de bodemgesteldheid van Midden-Nederland”, waarin op eenvoudige en duidelijke wijze de zandgronden, de rivierklei- en oude zeelei-gronden en de veengronden van Zuid-Holland, Utrecht en Gelderland worden behandeld.

Voor leraren in het vak bodemkunde van het Middelbaar land- en tuinbouwonderwijs werden in September 1948 een aantal voordrachten gehouden. Ook deze zullen gepubliceerd worden en wel in de serie „Landbouwvoorlichting” van het Ministerie van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening.

In het voorjaar van 1949 zal bovendien het rapport van de kartering Middagten van de hand van Ir A. P. A. Vink, waarin een bijdrage tot de kennis van loess en dekzanden geleverd wordt, verschijnen bij de fa. Veenman te Wageningen.

Uit dit overzicht blijkt, dat, hoewel wij gaarne het verschijnen van de publicaties nog meer zouden willen bespoedigen, hetgeen echter vooral technische moeilijkheden met zich brengt, reeds het een en ander in 1948 en daarvoor gepubliceerd is. Wij verwachten, dat de rij van gepubliceerde werken in 1949 aanmerkelijk groter zal worden.

De Stichting voor Bodemkartering heeft in de loop van een vijftal jaren reeds een vrij belangrijk gedeelte van Nederland gekarteerd. In totaal bedraagt het aantal gekarteerde hectaren ongeveer 300.000, waarvan ca 200.000 ha in overzicht en ca 100.000 ha in detail opgenomen werden. Daarnaast werden ca 100.000 ha verkend.

Welke gebieden in de toekomst het eerst gekarteerd zullen worden, is thans nog niet vast te stellen. Bij de keuze daarvan spelen verschillende factoren een rol. Zo heeft bij de vaststelling van het programma voor 1949 het Bestuur van de Stichting voor Bodemkartering zich naast de mate van urgentie vooral laten leiden door de wens, de spreiding van de karteringsobjecten door

het gehele land groter te maken. (Groningen, Drente en Overijssel) en door de mogelijkheden van gehele of gedeeltelijke financiering der karteringen door provincies, gemeenten e.d.

Zo kan de kennis van de bodemgesteldheid van een aantal gebieden, waar zich vaak zeer verschillende land- en tuinbouwkundige problemen voordoen, vermeerderd worden en kan er iets worden bijgedragen tot de oplossing van deze problemen en tot het vinden van nieuwe mogelijkheden.

Summary

This is a complete list of the finished surveys and of the surveys which have been planned for 1949 in the Netherlands. Already 300.000 ha have been surveyed (200.000 ha general survey and 100.000 ha detailed survey). See the map on page 65.

9. KLEINE KARTERINGEN

Small Soil Surveys

door/by Dr W. J. van Liere

HZ 1 Polder Nieuwenhoorn
HZ 2 Segbroekpolder (den Haag)
HZ 3 Proefboerderij Westmaas
HZ 4 Leimuiden
HZ 5 Leiden
HZ 6 Leidschendam
HZ 7 Katwijk

GZ 1 Uithoorn
GZ 2 Naarden (West-Oost)
GZ 4 Amsterdam-West

MZ 1 Harderwijk
MZ 2 Epe

In de loop van 1948 zijn in het kader van de Afdeling Kleine Karteringen een 11-tal objecten uitgevoerd, waarvan 1 (Amsterdam) nog gedeeltelijk in 1949 moest worden afgewerkt.

In 8 gevallen betroffen dit bodemkarteringen ten behoeve van uitbreidingsplannen, waarbij tuinbouwkundige problemen een rol speelden.

HZ 1 *Polder Nieuwenhoorn, ten oosten van het Voornsche Kanaal*

Door de Rijksdienst Uitvoering Werken werd een detailkaart gevraagd van een deel van de Nieuwen-

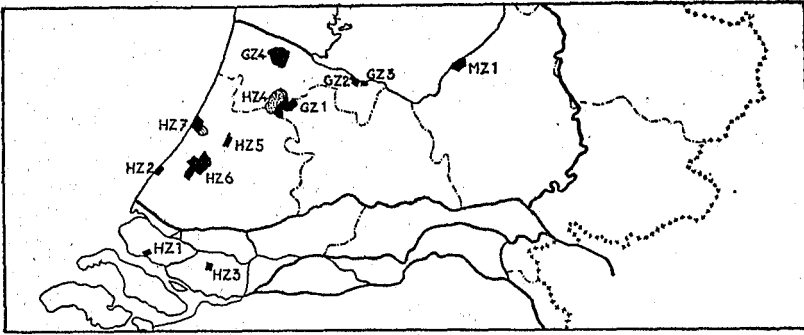

Fig. 1. .Overzicht van de kleine karteringen voor streek- en uitbreidingsplannen in 1948

Fig. 1. Review of the soil on behalf of town and country planning during 1948

hoornse polder in verband met egalisatiemogelijkheden van deze terreinen, welke als gevolg van vroegere moeraning (d.i. veendelving) zeer onregelmatig liggen.

In het verleden zijn de ervaringen met egalisatie in deze polder niet onverdeeld gunstig geweest. Het bleek, dat op vele percelen egalisatie, mits zorgvuldig uitgevoerd, zeer goed mogelijk zou zijn. Het zijn lichte zavelgronden met een zandondergrond, welke hun vruchtbaarheid danken aan de dikte van de zwarte bovengrond. Bij egalisatie dient men dus deze zwarte teelaarde als bovengrond te behouden.

HZ 2 Segbroekpolder (den Haag)

Op verzoek van het gemeentebestuur van den Haag werd de Segbroekpolder onder Loosduinen in detail gekarteerd, teneinde de mogelijkheden na te gaan voor de Loosduinse tuinbouwculturen in deze polder. De Segbroekpolder bestaat uit een duinslenk, gevuld met veen en zand en een duingebied, dat zeer onregelmatig ligt, met hoogteverschillen van 5—7 m. Het bleek, dat zeer veel grondverzet en een moeilijke regeling van de grondwaterstand, benevens omspuiten van de duinslenk, noodzakelijk zouden zijn om van de Segbroekpolder behoorlijk tuinland te maken.

HZ 3 Proefboerderij Westmaas

Op verzoek van de Rijkslandbouwconsulent, ir J. van Gaalen, werd een detailkaart gemaakt van de Proefboerderij Westmaas.

HZ 4 Leimuideren

Ten behoeve van het uitbreidingsplan van de ge-

meente Leimuiden werden enige onderzoekingen verricht en de gegevens verstrekt aan het Instituut voor Stad en Landschap te Rotterdam.

HZ 5 *Leiden*

Voor de Dienst Publieke Werken te Leiden werd enig veldwerk verricht ten zuiden van de stad.

HZ 6 *Leidschendam*

Op gezamenlijk verzoek van het Gemeentebestuur van Leidschendam en de Veiling werden van de gehele gemeente Leidschendam de tuinbouwkundige mogelijkheden nagegaan voor de Leidschendamse en Westlandse cultures. Het bleek, dat er in Leidschendam nog wel uitbreidingsmogelijkheden zijn, doch vrijwel niet in de lage polders (droogmakerijen).

HZ 7 *Katwijk*

Voor de „Commissie tot Behoud van Tuinbouwgronden” te Katwijk werd een bodemkundig onderzoek van de gemeente uitgevoerd. De bestaande tuinbouw, welke zich grotendeels op eerste rangs gronden bevindt, wordt bedreigd door stadsuitbreiding, wegeaanleg en militaire werken. Nagegaan werd of binnen de gemeente gelijkwaardige cultuurgronden voorkomen, welke in aanmerking zouden komen voor verplaatsing van de bestaande tuinderij. Dit bleek niet het geval te zijn.

GZ 1 *Uithoorn*

Van de gemeente Uithoorn werd op verzoek van het Gemeentebestuur een overzichtsodemkaart vervaardigd, waarna de Uithoornse polder meer gedetailleerd werd gekarteerd. Dit laatste in verband met plannen tot het tuinbouwrijp maken van de gronden in deze polder. Het bleek, dat een brede strook langs de Amstel voor de glascultuur minder geschikt is (veenklei als bovengrond en slap riet-zeggeveen als ondergrond), terwijl het gedeelte in de omgeving van de Kwakel, ongeveer de helft van de polder, uit bodemkundig oogpunt behoorlijk geschikt zou zijn voor tuinbouw.

GZ 2 en GZ 3 *Naarden*

In de gemeente Naarden werden de landerijen langs het IJsselmeer onderzocht, om na te gaan of deze geschikt zouden zijn voor de tuinders, die als gevolg van noodzakelijke stadsuitbreiding moeten verhuizen. Het oostelijk deel werd onderzocht op verzoek van het gemeentebestuur, het westelijk deel op verzoek van de veiling. Beide gebieden bleken voor tuinderij ongeschikt.

GZ 4 *Amsterdam-west*

Voor de stedebouwkundige dienst van de Gemeente Amsterdam werd het zuidwestelijk deel van de gemeente gekarteerd om de geschiktheid te bestuderen voor Amsterdamse tuinbouwcultures, welke op het ogenblik tegen en zelfs in de stad liggen. Het bleek, dat er nog een voldoende reserve aan goed land te vinden was, zodat de Amsterdamse tuinders, wat betreft de bodemgesteldheid, zeer goed verplaatst kunnen worden.

MZ 1 *Harderwijk*

De gemeente Harderwijk werd op verzoek van het gemeentebestuur onderzocht om de reserve aan goede tuinbouwgronden vast te leggen, welke voor de Harderwijkse cultures geschikt zouden zijn. De allerbeste gronden liggen in de onmiddellijke omgeving van de stad. Overigens zijn er nog wel uitbreidingsmogelijkheden, indien men in staat zal zijn om te schakelen op andere teelten.

MZ 2 *Epe*

In het kader van de studieopdracht voor de kartering van de gehele gemeente Epe, werd ook de geschiktheid voor tuinbouwgewassen in kaart gebracht. Het bleek, dat slechts langs de IJssel uitbreidingsmogelijkheid voor de fruitteelt is, terwijl verder de kansen voor de tuinbouw in deze gemeente minimaal zijn.

Summary

The writer describes the investigation in the area's which are indicated on the map on fig. 1. Many of the surveys have been made in order to find soils, which are suited for horticulture.

10. DE BODEMKARTERING VAN DE FRIESE KNIPGRONDEN

Soil Survey of the Frisian Sticky Soils

door/by Ir J. S. Veenenbos

Inleiding

In April 1948 werd een begin gemaakt met de kartering van de z.g. knipgronden in Friesland. Deze typische gronden komen voor in het z.g. klei-weide gebied, dat in hoofdzaak omgrensd wordt door de plaatsen Harlingen-Leeuwarden-Sneek-Tjerkwerd-Makkum. Zij zijn voornamelijk in gebruik als weiland.

Het betreft hier een studie-kartering met het doel na te gaan, welke invloed de profielbouw op de productiviteit van de graslanden heeft en voorts, welke mogelijkheden dit gebied landbouwkundig biedt, hetzij door verbetering van de huidige cultuurvorm,